

REMISSYTTRANDE

Vår referens: 2010/0084

Er referens: Fi2010/5534

2011-03-07

Finansdepartementet
Skatte- och tullavdelningen
103 33 Stockholm

Schablonbeskattat investeringssparkonto och ändrad beskattning av kapitalförsäkring

Sammanfattning

Svenska Bankföreningen och Svenska Fondhandlareföreningen (nedan Föreningarna) tillstyrker förslaget om införande av investeringssparkonton. För att systemet ska bli en framgång bland spararna krävs dock att reglerna för sparformen är enkla att förstå och att skatteuttaget är konkurrenskraftigt i förhållande till skatteuttaget i andra sparformer.

Föreningarna föreslår följande huvudsakliga förändringar i förslaget:

- Vid beräkning av kapitalunderlaget ska inte insättningar medräknas. Endast det faktiska innehavet på kontot bör påverka storleken av underlaget.
- Räntefaktorn bör vara lägre än vad som föreslås. De antaganden om värdeökning för aktier och fondandelar som har gjorts är alltför höga och inte realistiska för de flesta sparare.
- Det bör finnas möjlighet att belåna värdepapper och erhålla kredit inom ramen för sparformen.
- För att öka valfriheten för innehavaren av investeringssparkontot bör värdepapper som är upptagna till handel på s.k. handelsplattformar få förvaras på kontot.

- I syfte att göra kontot populärt bland sparare och lösa upp sparande som i dag är inlåst på grund av de nuvarande skattereglerna, bör någon form av "skatterabatt" ges i introduktionsskedet.

Inledning

Föreningarna ställer sig positiva till införandet av en ny sparform som kan göra det lättare för enskilda att spara i värdepapper och fondandelar. Dagens regler är alltför krångliga att tillämpa för enskilda individer. Risken för fel har blivit uppenbar med fara för allvarliga konsekvenser antingen i form av skattetillägg eller att deklaranten i praktiken kommit att beskatta sig själv alldeles för högt. Den schablonregel som finns har i många fall varit "lösningen" på deklaraionsproblemet. Denna regel torde dock i många fall vara oförmånlig för deklaranten då endast 20 procent av försäljningspriset får tas upp som anskaffningsvärde. Sammantaget tror föreningarna därför att investeringssparkontot kan utgöra ett välkommet tillskott för de flesta sparare som i dag känner sig hindrade av de krångliga reglerna för kapitalbeskattning. I praktiken torde placerare ha avstått från sparande i värdepapper till förfång för såväl den enskilda individen som för samhället. Den hittillsvarande beskattningsmodellen har också inneburit inlåsnings effekter i sparandet eftersom en avyttring inneburit såväl en komplicerad deklaration som en intermittent hög skattebelastning utan att man lyft medel från sitt sparande. Förslaget löser många av problemen och är därför mycket välkommet. Dock, en grundläggande förutsättning för att systemet ska bli en framgång bland spararna, är att reglerna för sparformen är enkla att förstå och att skatteuttaget är konkurrenskraftigt i förhållande till skatteuttaget i andra sparformer.

Föreningarna har följande synpunkter på utformandet av investeringssparkontot.

Insättningar under året påverkar kapitalunderlaget

Föreningarna avstyrker förslaget i den del som innebär att belopp som betalats in till kontot under året adderas till kapitalunderlaget för skatteuttaget. Om insättningar medräknas innebär det en fiktiv beskattning som inte motsvarar det faktiska innehavet. Föreningarna vänder sig mot denna typ av beskattning. Att använda insättningar som en del av beräkningsunderlaget för skatteuttaget missgynnar dessutom särskilt kort- och medelsiktigt sparande eftersom en skatt på insättningar "äter upp" hela eller en orimligt stor del av den förväntade avkastningen under sparperioden. Så kallat buffertsparande utgör en mycket stor del av sparmarknaden. Den föreslagna modellen kommer därför utestänga en stor del av svenska sparare. Föreningarna föreslår att kapitalunderlaget istället enbart grundas på kvartalsvisa mätpunkter av det faktiska innehavet på kontot.

Som princip kan man också allvarligt invända mot det pedagogiska i att önskat beteende, dvs sparande, innebär en omedelbar beskattning. Det faktum att spararen måste betala courtage vid köp och försäljning, kostnad för skillnad mellan köp- och säljkurs (s.k. spread) liksom att stå marknadsrisken när han säljer av ett innehav som han sedan vill köpa tillbaka bör ha en tillräckligt avhållande effekt mot en försäljning inför kvartalsvisa mättpunkter. För att ytterligare motverka att sparare inför varje mätpunkt säljer av innehav för att minska skatteunderlaget kan diskuteras om inte antalet mätfällen ska göras fler, t.ex. månadsvis.

Investeringssparkontot och kredit

Många aktiva investerare nyttjar idag möjligheten till kredit med värdepapperna som säkerhet. Med kreditmöjlighet har investerarna själva kunnat bestämma risk och hävstång för sina värdepappersaffärer. Genom att dessutom använda kapitalförsäkringen, med beskattning grundat på marknadsvärden, har man åstadkommit ett modernt, effektivt och lättadministrerbart sätt att göra aktieaffärer. Detta har sammantaget inneburit ett bidrag till likviditeten på marknaden och tillgången på riskvilligt kapital. Detta har varit till nytta inte minst för kapitalförsörjning av småföretag.

Genom den föreslagna ändringen där insättningar ska ingå i kapitalunderlaget för skatteuttaget för såväl kapitalförsäkringen som investeringssparkontot ändras spelreglerna radikalt. Ändringarna måste därför göras med stor lyhördhet och försiktighet så att dagens bidrag till riskkapitalförsörjning inte äventyras. Skall aktiva investerare som idag tar krediter för att kunna göra sina aktieaffärer och som idag har en enkel hantering av sina aktieaffärer genom kapitalförsäkringen fräntas dessa möjligheter skulle aktiehandeln påverkas negativt. Det bör understrykas att aktiva privatsparare idag står för en icke oansenlig del av börsomsättningen, vilket innebär att börslikviditeten ytterst kan påverkas.

För kombinationen investeringssparkontot och kredit ser föreningarna enbart två alternativ. Det mest önskvärda är att insättningar inte ingår i kapitalunderlaget för skatteuttaget. Skälen för detta har redovisats ovan. Genom att undanta insättningar kan man ha en kredit utanför investeringssparkontot utan några större nackdelar. Det är därvid önskvärt att det klargörs att värdepapper på kontot kan användas som säkerhet för krediter.

Skulle insättningar ingå i kapitalunderlaget för skatteuttaget är det dock helt nödvändigt att kredit kan tas upp inom investeringssparkontot. Med detta menas att en kredit ska kunna tas upp respektive lösas inom kontot utan att detta påverkar kapitalunderlaget. Skulle insättningar ingå i kapitalunderlaget och kredit ej tillåtas inom investeringssparkontot föreligger stor risk för att en betydelsefull och aktiv grupp placerare lämnar marknaden till förfång för riskkapitalförsörjningen. Detta måste undvikas. Det enklaste är att ej inkludera insättningar i kapitalunderlaget.

Tillåt instrument upptagna till handel på handelsplattformar

Enligt förslaget ska endast finansiella instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför EES få förvaras på kontot. Därigenom exkluderas finansiella instrument som enbart är upptagna till handel på s.k. handelsplattformar (MTF). Vi anser - för att modellen med ett investeringsparkonto inte ska bli alltför begränsad i praktiken - att även dessa instrument ska vara tillåtna tillgångar och som sådana kunna förvaras på ett investeringssparkonto. Därigenom ges spararen ett större utbud av tillgängliga värdepapper. I kapitalförsäkringar utgör innehav av värdepapper på handelsplattformar en stor andel och är således mycket vanliga bland privatplacersares innehav. Ska investeringssparkontot vara ett riktigt alternativ till kapitalförsäkringar måste därför värdepapper på handelsplattformar tillåtas.

Handelsplattformar är också viktiga finansieringsformer för mindre företag. Privatpersoners andel av denna finansiering är mycket stor och måste rimligen stödjas framgent. Investeringsparkonto utan värdepapper från handelsplattformar skulle kunna innebära att tillgången på riskvilligt kapital blir sämre. Även detta talar alltså för att sådana värdepapper ska tillåtas. Föreningarna anser det självklart att en ny modern sparandeform, utöver att stödja medelstora och stora företag, också bidrar till mindre företags behov av riskvilligt kapital. Eventuella kontrollaspekter kan inte få väga tyngre än dessa företags behov av riskvilligt kapital. Det kan tilläggas att de problem som Finansinspektionen lyfte fram med avseende på kapitalförsäkringar i sin rapport "Risker i det finansiella systemet 2010" och som särskilt gör sig gällande för mindre bolag, också är skäl att tillåta finansiella instrument handlade på en handelsplattform på investeringssparkonton.

Föreningarna noterar dessutom att Kommissionen i sin konsultation "Review of the markets in financial instruments directive (MiFID)" vill skapa nya förenklade villkor för marknaden för mindre företag. Kommissionen anför följande: "*Small and medium sized enterprises (SMEs) across Europe significantly contribute to economic growth, employment, innovation and social integration. A number of recent initiatives have considered the need to assist SMEs in obtaining financing. Two main sources of funding for such companies are private financing by banks or other institutions or raising finance through capital markets (e.g. the issue of shares).*" Föreningarna finner sålunda det anmärkningsvärt om inte investeringssparkontot får bidra med riskvilligt kapital för mindre företag.

Skattesatsen och dess beräkning

Föreningarna anser att den föreslagna skattesatsen är alltför hög. Risken är att sparformen endast gynnar de sparare som väljer att ta förhållandevis hög risk i sin

portfölj och missgynnar sparare med lägre risk (t.ex. de som sparar i räntefonder). Konsekvensen kan också bli att sparformen uppmuntrar ett alltför högt risktagande. Framförallt är riskbenägenheten lägre avseende kort- och medelsiktigt sparande och en för hög skattesats utestänger därför denna stora del av marknaden, s.k. buffertsparande.

Redan med dagens skattenivåer måste en sparare noga överväga alternativen schablonbeskattat sparande via kapitalförsäkring respektive kapitalvinstbeskattat traditionellt sparande. Idag går brytpunkten för när det är mer förmånligt skattemässigt att spara via kapitalförsäkring, vid en snittavkastning på placerat kapital om ca 3 %. Ju senare på året sparandet läggs in i en kapitalförsäkring, desto större måste snittavkastningen vara för att kalkylen ska tala till kapitalförsäkringens fördel. Svenska börsindex handlas idag på ungefär samma nivåer som för 10 år sedan och den långsiktige spararen har i de flesta fall vunnit på att ligga kvar i en traditionell förvaltning.

Den högre beskattning som föreslås för såväl sparande via kapitalförsäkring som i den nya sparformen investeringssparkonto innebär att break-even i förhållande till traditionellt sparande sätts ännu högre än vad som tidigare varit fallet. Den långsiktige spararen har dessutom att beakta en mer normaliserad statslåneränta, som idag befinner sig på en historisk lägstanivå.

Den prognos för framtida årlig avkastning på marknadshandlade aktier och fonder som Finansdepartementet presenterar i promemorian är enligt vår bedömning alltför optimistisk i förhållande till vad den genomsnittlige spararen har att påräkna. Med en balanserad risk i portföljen är för många sparare en målavkastning på 4-5 % en realistisk förväntansbild.

Finansdepartementet prognostiserar en statslåneränta för åren 2012 – 2014 om ca 4,9 %. En avkastningsskatt på sparande genom en kapitalförsäkring i dagens system blir beräknat på denna statslåneränta mer förmånligt än ett traditionellt sparande vid en avkastning motsvarande 4,6 % eller högre, en brytpunkt som väl speglar den målavkastning de flesta måste vara nöjda med. I det nya systemet blir det skattemässiga utfallet mer fördelaktigt jämfört med en traditionell beskattning först vid en årlig avkastning överstigande ca 6 %.

Föreningarna vill i denna del ansluta sig till vad Fondbolagens förening har anfört i sitt yttrande:

"Konsekvensanalysen som presenteras i promemorian är alltför begränsad när den utgår från ett enda alternativ. I detta enda antagande om sparportfölj och avkastning blir den effektiva beskattningen 22,2 procent. Föreningens egna exempel visar dock att

de regler som föreslås i promemorian under det senaste decenniet (2001-2010) exempelvis skulle ha inneburit i genomsnitt en effektiv skattesats på 120 procent för blandfonder, 34 procent för obligationsfonder och 55 procent för penningmarknadsfonder. Sverigefonder hade fått en effektiv skatt på 24 procent.

Globalfonder, som hade en genomsnittlig negativ avkastning under det senaste decenniet, skulle ha fått en skatt på minskat kapital. Med investeringssparkontot skulle kapitalet efter skatt ha minskat med 28 procent jämfört med 12,5 procent vid sparande direkt i fonder med konventionell beskattning. 2000-talets första decennium kan ses som ett speciellt årtionde för aktiemarknadens utveckling, men det är just för att förluster inte är avdragsgilla som skattesatsen inte får sättas för högt vid en schablonbeskattning.

En vanlig sparare gör följande kalkyl när han bedömer om han ska spara i en schablonbeskattad sparform:

1. Hur mycket avkastning (före skatt) behövs det per år för att det ska löna sig med den schablonbeskattade sparformen?
2. Den som tror att avkastningen blir högre än så väljer schablonskatten – i annat fall väljs ett direktägt vanligt sparande.

Den föreslagna schablonskatten blir vid nuvarande statslåneränteläge nästan 40 procent högre än gällande avkastningsskatten på kapitalförsäkringar. Om skatten görs 40 procent högre, måste också den förväntade avkastningen vara så mycket högre. För att få tillräckligt hög avkastning tvingas man höja risken i sina investeringar. Med högre risk följer också högre risk för förlust. Föreningen avstyrker en skattesats som uppmuntrar småspararna att välja en högre risk för sitt sparande när de dessutom inte har möjlighet att få avdrag för förluster.

I promemorian motiveras det högre skatteuttaget med att sparandet förväntas ske i aktier och aktiefonder i mycket stor utsträckning. Mot detta kan anföras att man synes utgå från att börserna alltid går upp. I verkligheten sker stora svängningar på börserna. Det gör att det ofta är önskvärt att då och då gå ur börserna och ha mera räntebärande placeringar. Med investeringssparkontot kommer det att vara olönsamt att ligga kvar med sparandet i ränteplaceringar på kontot – då riskerar man att till och med gå back redan på grund av att skatten äter upp all ränteavkastning. Ett påslag på statslåneräntan med 0,75 procentenheter är mot den bakgrunden alldeles för högt.”

Regeringens "modellkontoportfölj" bygger på en exponering mot aktiemarknaden på hela $(47,5 + 0,75 \times 47,5 =) 83,125\%$ (promemorian s. 125). Från ett rådgivningsperspektiv kan en portfölj med en sådan aggressiv riskprofil lämpligen bara erbjudas en mycket liten andel av spararna, företrädesvis sådana som har mycket lång placeringshorisont och är beredda att ta hög risk.

Redan idag är valet mellan traditionellt sparande och placering via den alternativa sparformen kapitalförsäkring långt ifrån givet. Den skattenivå som föreslås för det nya investeringssparkontot är mot denna bakgrund inte tillräckligt attraktiv i jämförelse med ett traditionellt sparande och den flexibilitet det traditionella sparandet ger med kvittningsrätt för förluster i negativa trender.

Investeringsparkontot och kapitalförsäkringen

Föreningarna anser att de båda sparformerna bör vara så nära identiska som möjligt vad gäller sättet som skatten beräknas på och nivån på densamma. Därmed skulle valet mellan den ena eller den andra formen i vilket fall inte styras av skatteaspekter. Så lika modeller som möjligt gör det också lättare för kunderna att välja sparandeform. Eftersom den genomsnittliga statslåneränta för 2010 nu är fastställd till 2,76% är det klart att kapitalförsäkringskapitalet 2011 kommer att beskattas med $(0,27 \times 2,76 =) 0,7452\%$. Allt annat lika (genomsnittlig statslåneränta 2010 = statslåneränta 30/11-2011) blir skatten för 2012 höjd till $(0,3 \times [2,76 + 0,75] =) 1,053\%$, dvs. en höjning med 41,3%! Då är inte insättningar beaktade, vilka ökar på skatteuttaget ytterligare.

Upphörande av konto

Om kontoinnehavaren handlar i strid med bestämmelserna i den föreslagna lagen, t.ex. genom att otillåtna tillgångar finns kvar på kontot utöver angivna tider i 16-18 §§, ska kontot upphöra. Föreningarna anser att det bär för långt att stänga hela kontot. Föreningarna vill dessutom peka på svårigheterna i att som förvaringsinstitut eller kontohavare alltid veta exakt vad som gäller för värdepapper upptagna till handel på utländska marknadsplatser. Konsekvenserna för de fall man har fått otydlig, felaktig eller ingen information alls kan, enligt förslaget, bli förödande. Vad gäller om man t.ex. efter ett par år uppmärksammas på att ett otillåtet papper finns på ett investeringssparkonto? Hur komplicerat kommer det inte att bli för alla inblandade, inklusive Skatteverket, att reglera all den skatt som felaktigt betalats sedan den dag hela kontot diskvalificerats för att få vara ett investeringssparkonto. De föreslagna konsekvenserna är bl.a. med hänsyn härtill alldeles för oproportionella. I stället kan kontoinnehavaren "straffas" genom att exempelvis de

otillåtna, och endast de otillåtna tillgångarna, anses avyttrade efter 30 respektive 60 dagar och därigenom skattas av.

Presumtion om kännedom

Föreningarna anser att den presumtion som föreslås gälla för investeringsföretag, att dessa efter 25 dagar presumeras känna till att det förvaras otillåtna tillgångar på ett visst konto, är orealistisk och ställer orimligt höga krav på investeringsföretagen. Det kan särskilt beträffande utländska värdepapper vara extremt svårt att inom en så snäv tidsram ha en uppfattning om papprets status. Presumtion bör därför tas bort.

Övergångsregler med incitament

För att göra det nya systemet med investeringskonto till en populär form för sparande bör lagstiftaren införa någon form av "skatterabatt" vid införandet av reglerna 2012. Detta för att lösgöra idag inlåst kapital som förvaras i andra sparformer som är föremål för en traditionell kapitalbeskattning. I annat fall finns det stor risk för att allt gammalt sparande ligger kvar och att investeringssparkontot endast får ta hand om nysparande. Därigenom löses inte de problem som finns med dagens sparande i värdepapper. Ett alternativ kan vara att övergångsreglerna ger möjlighet till att flytta över befintliga innehav till investeringskontot med ett ingångsvärde om 50 procent av marknadsvärdet. Detta skulle utgöra ett bra incitament för sparare att ansluta sig till ett förenklat sparande för framtiden.

SVENSKA BANKFÖRENINGEN

SVENSKA FONDHANDLARE-
FÖRENINGEN

Kerstin af Jochnick

Kerstin Hermansson